

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Negyedévre 1.50 kr. Két óra 1.— kr.
Félévre 3.— » Egy óra —.50 »
Egész évre 6.— » Egyszám helyben és vidéken 6 kr.

HIRDETÉSEKET

Árszabály szerint számítunk. Bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyiltér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ.

POLITIKAI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelen hetenkint kétszer u. m.: szerdán és szombaton.

SZERKESZTŐSÉG:

hova a lap szellemi részét illető közlemények s előfizetési díjak küldendőek SÁROSPATAK, GORTVAY-FÉLE HÁZ.

A hirdetési díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások a kiadóhoz, Steinfeld Jenő nyomdászhoz küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmertellen leveleket nem fogadunk el

FŐMUNKATÁRS:
CSENGEY GUSZTÁV.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:
DR. BARTHA BÉLA.

KIADÓ:
STEINFELD JENŐ.

Vay Miklós báró meghalt.

Leesett a mi fejünk koronája, oda van a mi ékességünk! Kemény próbára tett bennünket Isten sújtó keze.

Báró Vay Miklós, magyar hazánknak hű fia, protestáns, közelebből reformált egyházunknak a gondviseléstől rendeltetett oszlopa, a tiszánineni ev. ref. egyházkerület lánglelkű vezére, sárospataki főiskolánknak annyi éven át bőkezű áldozatokban, atyai szeretetben, mindenre kiterjedő gondosságban fáradozó, fáradhatlan főgondnoka, a nagy jóltevő, a nagy emberbarát nincs többé.

Tegnap délután érkezett sz. rkesztőségünkhez az a rövid, de velőig megrázó távirat, hogy „Báró Vay Miklós ma reggel fél 5 órakor meghalt.”

Alig tudtuk elhinni, hogy igaz-e e borzasztó hír. Hogy örökre megszűnt dobogni az a szív, mely 92 éven át egyformán lángolt hűség, mely mély, szerettel a hazáért, a trónért, az egyházért; hogy megszűnt működni az az agy, melynek minden gondolata ezek jólétére volt irányozva, hogy leesukódtak örökre azok a szelíd tekintetű, jóságos szemek, melyek mindenkor a közjó s az embertársak boldogításának vezérszilágát keresték.

Báró Vay Miklós hosszú, áldásos és eseményekben gazdag élete a történelemé. Átélt, mint előkelő vezérférfi, a nemzeti ujjaébredés, a szabadságharc, az elnyomatás, a kibékülés korát s az új alkotmányos Magyarország közéletének is egyik legkimagaslóbb vezérférfi lett.

Ő, ki 1802-ben, a század hajnalán, látta a szegény, elmaradt Magyarországot, a század derekán látta hazáját megsemmisülni; majd egy évtizeddel később ő, a királyához mindenkor hű, a patens időszakában egyházának s honának megtartásáért egyike lett az abszolút kormányzat e jogfosztó ténye elleni küzdelem főrészesének: ő, a hanyatló század végén a király, a honfiak, a protestáns egyház hő szeretete s tisztelete által környezve, földi kitüntetésekben gazdagon, egy nemesen eltöltött életpálya emlékeivel eltelve látta letűnni élte csillagát, de látta a nagy, szabad, műveltségben, gazdaságilag, szabadságban hatalmasan fejlődő Magyarországot.

Méltán mondhatta Simeonnal:

„Bocsásd el Uram, a Te hű szolgádat!”

Emlékezések

— Vay báró elhunytá alkalmából. —

A lezajlott nagy egyházpolitikai viták küzdeletéről távolról szemlélte csak ez a tisztes agg. kit kora s állása első sorban jelölt ki, hogy mértékadó szavát hallassa, mint protestáns főúr s a korona első dignitáriusa az egyház és állam megvívott harcában. Betegen érte meg a főrendiház nagy szavazását, hová koronaári méltósága s a magyarországi ev. ref. egyházban elfoglalt főgondnoki állása kellett volna, hogy szólítsa, hogy részt vegyen a fontos javaslat támogatásában. S íme, alig hogy eldőlt a kocka, br. Vay Miklós is örök átomra hunyta szemét; titána sietett halhatatlan, egyvívásu kortársának, Kossuth Lajosnak, kivel együtt, egy időben, habár különböző utakon igyekezett kiépíteni azt a hidat, mely a 48 előtti Magyarországot modern politikai fejlődése jelen kiépüléséhez vezesse.

Magyarország legelső protestánsai sorában nem egy Vay emelkedik ki e század politikai mozgalmi közt. Vay Ábrahám, a buzgó protestáns az üldözés korában oszlopa egyházának s 8000 frttal vesz részt a m. t. akadémia megalapításában. Nejevel, Kazinczy Zsófiával, a magyar irodalmi reformátor unokahúgával, a szellem és izlés, a haladás és szabadság ösztönöszerű hajlamait oltja bele a család törzsfájába. Fia Vay Dániel gróf, egyike az 1843-iki országgyűlés legszabadelvűbb, de legtöbb politikai mérséklettel bíró alakjainak, a ki a dec. 2-diki viharos ülésen, a mikor a nyelvkérdés izgatta fel a kedélyeket, egymaga simította el a kitörni készült demonstrációt, melynek eredménye az országgyűlés feloszlata lett volna. Ezért nevezi Hugó Károly a „magyar jurátusok és kancellisták Lafayettejének.”

Mint ismeretes, e viharos ülésen a Szerbiából jött orosz követ Lieven báró is jelen volt. Széchenyi István

A közös fájdalom sulya alatt megtörve siet e lap szerkesztője a sárospataki főiskola képviselőletében az ország fővárosába, az elköltözött nagy férfit ravatalához.

Az a néhány óra, a míg e drága koporsóhoz kell sietnünk, alig elég arra, hogy elhigyük e nagy, nagy veszteséget; hogy fájdalmunk forró könyzaporban találhassa meg az első enyhületet.

Oh, ne csodáljátok, ha arra a hirre, hogy nagy jóltevőnk, protestáns egyházunk és főiskolánk édes atyja, nincs többé, a toll kihullt kezünkben s képtelenek vagyunk az ő nagy életének gazdag és tanulságos történetét csak vázlatban is megírni s zokogva csak annyit mondhatunk: „Leesett a mi fejünk koronája!”

Vajai Vay Miklós báró.

1802—1894.

Régi kipróbált vezéreink, a nagy idők tanúi egymás után dőlnek ki mellőlünk. Bevégezte közhasznú, fényes pályáját az a férfit is, a ki 70 éven át, sokszor nehéz próbákra téve, dicsőségesen vett részt politikai és protestáns életünk fejlesztésében. Kora ifjúságától kezdve, hiven küzdött magyar nemzetiségünkért, alkotmányunkért és szabadságunkért, legjobbjainkkal együtt törté és egyengette a fejlődés útját, mely különösen a 30-as évek óta politikai, szellemi és társadalmi szebb létünk felé vezetett. Ott volt az új Magyarország bölcsőjénél, látta a 40-es évek lobogó lelkesedését, látott vért, könnyűt, szenvedett fogságot, de végtére a jobb napok derűjét is, a diadal érzetével örülve a trón és a nemzet közt végbement változáson, melynek forrón szeretett nemzete jelenlegi politikai helyzetét, szellemi és anyagi erősdését köszönheti. A trónnak és a hazának tett kitünő szolgálatokon kívül, örök hálára kötelezte maga iránt ev. ref. egyházunkat, melynek érdekeit 24 éves korától fogva, őseitől öröklött buzgósággal, áldozatkészséggel tántoríthatatlanul szíven viselte. Különösen sokat vesztett ő benne a sárospataki főiskola, melynek 1860 óta haláláig gondviselészerű főgondnoka volt. Azok a javítások, újítások, melyek itt az újabb időben létre jöttek, mind az ő nagy nevéhez fűződnek. Elég legyen megemlíteni a gimnázium újra szervezését 1861-ben, az uszodának s több tanszéknek, különösen a történelmi és magyar irodalmi tanszéknek felállítását, a jogakadémia megnyitását s

ennek nyilvánossági jogának kivívását s végre az akadémiai tanszabadság érvényre emelését, mely újabb fejlődést nyitott a protestáns tanügy történetében.

Vajai Vay Miklós báró született 1802-ben ápr. 29-én. Édes atyja Vay Miklós b. tábornok egy független szellemű és alkotmányos érzelmű hazafi. Édes anyja báró Adelsheim Johanna egyike ama lélekben és szívben mivel nemhes nőknek, a kiket Isten áldásul ad férjeik oldala mellé. A nagy műveltségű szülők házi nevelésben kívánván gyermeiket részletetni: Szabó Jánost a sárospataki főiskola egyik kitünő nevelődéként szemelték ki nevelőül, a kit előbb külföldre küldtek, hogy ott az akkor híres Péstalózzai nevelési és oktatási elveivel ismerkednék meg. 1816-ban Budapesten hallgatta nevelőjének vezetésével az egyetemi előadásokat. Egyetemi pályáját 1822-ben bevégezvén, még azon évben nevelőjével együtt Magyar- és Lengyelországot beutazta. 1823-ban ismereteinek gyarapítása és főképen az idegen nyelvekben szerzendő nagyobb jártasság végett Bécsbe ment, hol az egyetemet és a polytechnicumot látogatta. Európai utjában egyelőre édes apjának halála gátolta meg. Fényes tehetségei nem sokára a nyilvános élet terére szólították, hol is pályafutása egy házi mint világi téren valóságos diadalmenet volt. 1823-ban csaknem egyidejűleg lett Zemplénmegye aljegyzője, a dunamelléki egyházkerület és az alsó-zempléni egyházmegye tanácsbírája. 1827-ben már Zemplénmegye főjegyzőjévé és négy hónap múlva alispánjává választották. I. Ferenc király még azon évben kamarássá, majd 1829-ben József nádor a hegyaljai borkereskedés előmozdítására felállított országos bizottság tagjává nevezte ki. Nagyon jelentőségi politikai szereplése 1830-ban kezdődik, midőn, mint Zemplénmegye országgyűlési követe, ragyogó ékes szólásával magára vonta a közfigyelmet.

Ezentúl neve a vezérférfiak sorában tündöklék, azon kivételes tiszteletben részesült, hogy nemes törekvéseit, hazafitúi érzelmeit azok se vonták kétségbe, kik vele szemközt foglaltak pártállást. Még az 1830-ik év folytán úgy szerepelt, mint a galíciai részek visszacsatolására kinevezett országos-bizottság tagja. Majd az 1831-ik évben Borsodmegye adminisztratorává nevezetett ki. Ugyanazon évben a cholera által előidézett pörlázadás lecsendesítésében, több megyében, királyi biztosként működött közre, s e téren tanúsított sikeres működése jutalmául 1832-ben táblabárnok nevezetett. Az 1838-iki nagy árvíz alkalmával a gróf Cziráky

gróf oldalán a tribünön. Klauzál Gábor tette az indítványt, hogy a horvátok latinul beszélhessenek, de beszédeiket ne vegyék be a naplóba, tekintsék el nem mondottak gyanánt. Az indítványt elfogadták s a nyugtalanság a karzaton nőtön nőtt, de ezuttal a követek nem állottak az ifjúság pártján. Beóthy méltatlankodva kiáltott fel a hallgatóságnak:

„A karzat nem fog e törvényhozásnak inponálni.” Szentkirályi pedig lakonikusan jegyezte meg a fölhangozó pizszegésre:

„Ha előbb jó volt a tetszészaj, most türjük a lepiszszegést is.”

Az ifjúság Deákhoz akart folyamodni, hogy kifejezze bizalmatlanságát a rendek iránt, majd Batthyányinak akartak faklyás zenét adni s közbenlépését kérni sőt Lieven orosz követet is éjjeli zenével lettek volna készen megtisztelni. Ekkor állt föl a 24 éves Vay Dániel s két órai beszédével sikerült a zajongókat lecsillapítania. Vay Miklós báró ez időben már szintén élénk részt vett a közügyekben. Kiterjedt jogi és politikai képzettsége mellett, mint a Vayaknál hagyományos szokás, egyúttal egész egy köztudós is volt, ép úgy mint unokatestvére, Vay József. Az egyház történetét és theologiai tudományokat Kleinmann evangélikus lelkészről tanulta jó korán már, hogy előkészíttesse magát, mint ez ismét régi családi hagyomány volt, a tiszántuli szuperintendencia főgondnoki tiszterére. De mielőtt az alkotmányos protestáns szabadság ügyében a nemzeti mozgalom vezérszerepére hívták volna el az események, közbejött a forradalom véres színjátéka.

Politikai magatartása ez időben sokak előtt tán érthetetlen volt, tán a kik a magyar viszonyokat idegen szemüvegen át tekintették; ezért írta volt egy németajku író akkor, mikor az erdélyi viszonyok fenyegető alakulása küszöbén 1848-ban teljhatalmu biztosul küldetett ki s a főherceg-nádor utasította a hatóságokat, hogy neki föltétlenül engedelmessékedjenek: „Nem tudom — ugymond

— hogy jót akar-e ez az ő konzervatív mágnás, Apponyi gróf és Jósika Sámuel báró intim barátja, hogy a Kosuth-Batthyányi miniszteriumnak is osztatlan bizalmát élvezzi.” Pedig hát annál humanikusabban domborul ki Vay egész önzetlen hazafisága, mikor a nemzetőrséghez intézett októberi kiáltványában Puchnerrel szemben nyilatkozik, hogy a császári csapatok láthatókká lettek, kiknek céljuk a magyar királyt megfosztani trónjától s Erdélyt idegen provinciává süllyeszteni le.

Ezek a szavak bátor és büszke viszhangjai egy kötelességet átérző honfiúnak.

Szintén érdekes azonban, hogy a mikor Berzenczey például egy francia terrorista rémlátásával a statarialis bizottságok kiküldését indítványozta, melyek magok előtt hordják a bitót, mint egykor a francia convent biztosai, s terrorizmussal erőszakolják ki a törvények iránti tiszteletet, akkor az ő mérsékelt, higgadt személye nem lehetett a tulzók táborában. De csak az elvakult pártszemélyvély adhatta Minorich kolozsvári ügyvéd, s később főkapitány, azon időben pedig a kolozsvári honvédelmi bizottság tagja szájába azokat a sújtó szavakat, melyeket a pesti képviselőházban Vay báró magatartásáról elmondott. Hogy ezt még az ultrák is kénytelenek voltak elismerni, semmi sem bizonyítja jobban mint az, hogy Vay báró Hódossy parancsára elfogatva, rövid idő múlva a legteljesebb elégtétel mellett bocsátott szabadon, sőt Czech tábornok csapatai mellett a kormánybiztosi tisztelet is újra elfoglalta.

Mikor az őz báró még mint István főherceg nádor adlátusa érvényesítette befolyását a mély átalakulás küszöbén álló Magyarország politikai ügyeire, egy epigrammatikus élc azt mondta volt róla: „ő az a vaj, amely nélkül nem lehet Magyarországot kormányozni”, és valóban a nemzet sok keserű kenyerét segített ez a vaj izesebbé tenni.

országbiro elnökle alatt működő bizottság alelnöke volt, a következő évben pedig tagja, sőt egyik szakosztályban elnöke volt ama választmányának, mely Mayláth György országbiro elnökle alatt egy büntető törvénykönyv tervének készítésével volt megbízva.

Nagyobb hatású egyházi működése 1838-ban kezdődik, midőn a Szatmár városi egyház és gimnázium főgondnokává választották. 1840ben már a tiszántúli egyházkerület és a debreceni főiskola főgondnoki székében találjuk. E közben 1841-ben a hétszemélyes tábla bírójává lett s ugyanazon évben a Magyar Tudományos Akadémia igazgatótanácsossággal tisztelte meg. 1844-ben az országos rendek koronaórré választották és a haza iránti érdemeit jegyzőkönyvbe iktatták. Ugyanekkor 41 megye és valamennyi királyi város üdvözlő-levelet intézett hozzá. 1845-ben Borsodmegye kormányzásától felmentetve a budai Helytartó-tanácshoz neveztetett ki, hol a nádort, vagy a tárnokot, akadályozása esetében ő szokta volt helyettesíteni. Ennek jutalmául belső titkos tanácsosi címet nyert. 1846-ban a galíciai pórlázadás kitörésekor mint teljhatalmu katonai és polgári királyi biztos a határszélekre küldetett. E kényes és nehéz megbízást oly sikerrel végezte, hogy a felső megyék hálafeliratot intéztek hozzá, Kassa, Eperjes, Bártfa stb. királyi városok diszpolgársággal tisztelték meg. V. Ferdinánd pedig saját kezüleg adta át neki a Sz. István rend közép keresztjét. 1847-ben István főherceget, midőn nádorrá választottat volna, magyarországi körútjában, a fejedelem megbízásából végig kísérte. Ez utjából megtérve azonnal a kárpáti éhínség enyhítésére királyi biztosul küldetett.

Az 1848-iki országgyűlésen mint koronaőr az országos főméltóságok közt foglalt helyet, de már június havában István nádor által mint kir. biztos Erdélybe küldetett. A gr. Batthyány által tervezett második minisztériumban az ő neve is előfordult, sőt ezen kormánynak meg nem erősítése után ő bizatott meg az új minisztérium alakításával, még gr. Batthyány által ellenjegyezve. Még ideje sem volt nyilatkozni, midőn egy kir. kézirat a báró Récsy Ádám miniszterelnökségéről terjesztette s egyzersmind köteletségévé tette, hogy tovább is Erdélyben maradjon. A mi ezután következett erdélyi megbízása idejében, a történelem ítélőszéke elé tartozik. Legyen itt elég annak fel- említése, hogy e válságos korszakban a párt- szenvedély sem talált okot arra, hogy báró Vay Miklós hazafiúi jelleme felől kétséget támaszson.

A szabadságharc bevégezése után, 1850-ben Bécsbe hivatott, hol Magyarország kormányzó- ságával kínálták meg, de ő valamint a népszerű- ség olcsó dicsőségét nem hajhászta soha, úgy az udvari kegyre sem vágyott alkotmányos elvei- nek árán; hazafiúi boszankodással utasította visz- sza az ajánlatot, minek aztán az lett a követ- kezménye, hogy vele egyidejűleg érkezett Buda- pestre a perbe fogatási rendelet. Három évi zak- latás után, 1852-ben kötélre és javai elvesztésére ítélték. Ez ítéletet Ő Felsége négy évi fogságra szelidítette, sőt fogságának nagy részét is elengedte, de jószágát csak gyermekeinek adta vissza.

Fogságából kiszabadulván, magányba vonult, hol a tudományok és családjának szentelte életét, elfojtván fájdalmait, melyeket akkor ő is, mint minden igaz magyar keblében hordozott. Majd az 1859. szept. 1-én kiadott nyílt parancs és az ezt követő szeptember 2-diki miniszteri szervezet folytán megindult mozgalom kiragadta magányából. Jelen volt a tiszáninneri egyházkerü- letnek 1859. nov. 15-én tartott közgyűlésén, hol személyes jelenléte, méginkább hazafias szónoklata nagy lelkesedést öntött a lelkiismeret szabadságát védő gyűlekezethez. E fellépése volt oka annak, hogy a négy egyházkerület őt választotta meg ama küldöttség elnökéül, mely a protestáns egyház sé- relmét ő felsége elé terjesztené. A küldöttség, mint tudjuk, nem juthatott el a trón zsámolyáig, de b. Vay Miklósnak megengedett, hogy a prot. egy- házának a minisztérium által visszautasított emlék- iratát, egy magán kihallgatáson ő felségének sze- mélyesen átnyújthassa. E kihallgatás után a jobb idők reménységével bizattuk magunkat, de az 1860. jan. 10-iki miniszteri rendelet a legkellemet- lebbül lepte meg a prot. közönséget, a mennyi- ben az, az 1859. szept. 1-én kibocsátott nyílt pa- rancs irányában az egyetemes egyházzól az egyes egyházakra hárítja a felelősség súlyát. A kényura- lomnak ezen zaklató eljárása azonban, már nem hátráltathatta az események fejlődését, mely az egyetemes protestáns egyház magatartása miatt, a külpolitikai viszonyok által is szervezve, döntő for- dulatra jutott. Ily előzmények után tartatott meg 1860. máj. 1—3 napjain Miskolcon ama nevezetes egyházker. gyűlés, melyben b. Vay Miklós a tiszán- inneri ev. ref. egyházkerület és a sárospataki fő-

iskola főgondnokává, Zsarnay Lajos pedig super- intendensévé választották, dacára a császári biztos tiltakozásának, dacára a bécsi kormány rendeleté- nek, mely határozottan felelősség terhe alatt meg- tiltja Vaynak a választások megejtését és a gyű- lés megtartását. Erre b. Vay Miklós, be nem várva a közgyűlés végét, egyenesen Bécsbe sietett, hol gróf Thun Leoval szembe szállva, Benedek kor- mányzó befolyásával az 1860. máj. 15-iki fejedelmi leiratot eszközölte ki, mely a prot. egyházat régi törvényes állásába helyezte vissza. A prot. egyház győzelmi örömeiben az egész haza osztozott any- nyival inkább, mert a történekekkel a nemzeti ügy- nek nem sokáig késztető diadalát hozta összefüg- gésbe. Ily kilátások közt tartatott meg 1860. jul. 8-án a sárospataki főiskola háromszázados ünnepe mely a kül- és belpolitikai viszonyok szerencsés találkozása folytán országos jelentőséget nyert, mire nézve b. Vay Miklós állásánál és országos tekin- télyénél fogva nagy befolyással volt

1860 október 20-án csakugyan megjelent ama híres diploma, mely báró Vay Miklóst kancellárrá nevezte, hogy a kiegyezés munkáját megindítaná. Bár jól ismerte a nehézségeket, melyekkel új állá- sában meg kellend küzdenie, mindamellett a trón felől jövő bizodalmat edes hazája javára akarván felhasználni, elfogadta a megbízatást. Nem engedi terünk, hogy rövid ideig tartó kormányzásának eredményeit mind elszámáljuk, csak azt említjük meg, hogy a magyar nyelvet visszahelyezte régi jogaiba, az 1861-iki országgyűlést összehívatta.

Azonban állomását nem sokára el kellett hagyni, mert az udvar elhatározta, hogy folytatja kísérleti politikáját. Elbocsátása után Borsodmegye mező- csáthi kerülete képviselővé választotta s midőn a Házban megjelent, zajos éljenzéssel fogadtatott.

Néhány nap múlva bekövetkezett az ország- gyűlés feloszlata és megkezdődött az új szerve- zés, melynek történelmi multunk mellőzésével, fő- elveül a mindent elnyelő központosítás szolgált. Báró Vay Miklós most ismét félrevonult a politikai élet- től, de annál buzgóbb részt vett felekezete egyházi és iskolai ügyeinek intézésében. Azok a beszédek, melyekkel az 1861 szeptember havi, az 1863 május 5-iki, az 1864 április 26-iki, az 1865 május 2-iki egyházkerületi közgyűléseket megnyitotta, valóság- os eseményszámba mentek.

A négy évi katonai provisorium után 1865-ben fordulat állván be hazánk történetében, báró Vay Miklóst ismét azon férfiak közt találjuk, kik ismerve a helyzet kényszerűségét, egy szebb jövődől re- ményében nem vonakodtak támogatni a bécsi kor- mányt a velünk való kiegyezés ösvényén. Majláth György kancellársága alatt, elfogadta a borsod- megyei főispánságot. Példáját mások is követték. Az ő tanácsára *ad hoc* gyűléseken alakították meg a választó bizottságok a törvény értelmében, holott a bécsi kormány a megyei gyűlésektől való félté- ben azt akarta, hogy az új főispánok a megyei gyűlések mellőzésével, közvetlenül alakítsák meg a választó bizottságokat.

Létre jövén 1867-ben a kiegyezés, Ő Felsége egy érdemeit kiemelő igen szép királyi leirattal mentette őt fel saját kérelmére a borsodmegyei főispánságtól. Kevéssel azután az országgyűlés másod ízben is koronaórré választotta, jeléül annak, hogy az ország és trón egyformán elis- merték és méltányolták a nagy férfunak a haza iránt sokfélepen szerzett kitünő érdemeit.

A tiszáninneri egyházkerület az egyházi téren kifejtett közhasznú és áldásos tevékenységét méltányolta akkor, midőn 1873. május 8-án egyházi hivataloskodásának félszázados örömmünepét, az egyetemes prot. egyház részvéte mellett megtartotta.

Az új korszak beköszöntésével egész haláláig, hazafiúi örömmel szemlélte, szeretett hazája fejlő- dését. Mint a főrendiház elnöke, a mikor csak öreg korával járó erőtlensége engedte, bölcs tapin- tattal vezette a tanácskozásokat. Az egyházkerüt leti közgyűléseken már régóta nélkülözniünk kellet- t, de az a tudat, hogy ő még a mienk, folyvást nagy megnyugvásunkra szolgált s most halála után méltán kérdésbe tehetjük, hol találjuk fel azt a férfit, azt a bölcs vezért, a ki az ő üresen maradt helyét ő hozzá méltólag betöltendi.

Sz. . . n.

A socialismus Magyarországon.

A socialis kérdésekkel ma már foglalkozni kö- telegsége a társadalomnak és kormánynak.

Nem lehet ezen kérdést tovább elodázni s nem lehet Apponyi Albert gróf socialis olajcsepjé- vel megoldani, mert a socialismus ma már az egész olajat korszostul együtt követeli, azaz, az egész államot mindenestül.

Nem is lehet elodázni Ugron Gábor féle po- litikai nagyhanguságokkal, mert a socialisták édes- keveset törődnek a nemzeti jelszavakkal, nekik se a feketesárga kardbojt, se a nemzeti tricolor nem kell; az ő zászlajuk a *vörös zászló*; hazájuk az *egész világ*. Ők nem a koronától akarnak elvenni jogokat, hanem gróf Apponyinak és Ugronnak se akarnak többet meghagyni, mint önmaguknak kell.

De nem lesz félelemes nálunk a socialismus, ha az erős állami hatalom s a királyi jogok ereje egy demokratikus szellemű, erkölcsileg tiszta tár- sadalmon nyugosznak.

A szabadelvűség nem elég a társadalmi kér- dések megoldására, mert a szabadelvűség sokféle- kép magyaráztatik, Amerikában épen ezen jelszó alatt kapott lábra azon felfogás, hogy az állam minél kevésbbé korlátozza az egyént s hagyja az egyént boldogulni, a hogy tud.

De már Amerikában is helytelennek bizonyul ezen felfogás; Európában pedig, hol a népek szá- zados tradíciók befolyása alatt szervezkedtek, a hol az állam és társadalom szerves összefüggésben fej- lődtek, az amerikai elv épen a socialisták malmára hajtáná a vizet, mert már a socialisták világszerte szervezett társulatokat alkottak s ellenökben ma már az államok szövetségére van szükség.

Mint mondtam, hogyha a szocialismust ve- szélytelenné akarjuk tenni, ehhez democraticus köz- szellemre is van szükségünk.

A mi közszellemünk ma sok reactionarius eszmék által van telítve; társadalmunkat, nemzeti- ségi, felekezeti és az osztály különbségek választ- ják szét.

Szégegye a 19-ik század végén élő magyar- ságnak, hogy egy része clericális és ultramontan tudott lenni, de még nagyobb szégegye, hogy a democraticus elvek a magyar társadalmat legke- vésbbé hatottak át a művelt népek között.

Csekély göggel eltelt társadalom, kiváltságos osztályok s a demokratikus szavak több idegen- kedő kormányok és állam képtelenek megküzdni a socialismussal.

Belső teendő megszabadítani a munkásokat és a társadalom proletárjait a lelketlen igaztók és gazellkü ámitók befolyásától, kikell ragadni a vezényletet azon egyének kezéből, a kik a társadalom szegé- nyebb elemeit és a munkásokat önző céljaikra ki- használni akarják.

Meg kell az államnak és a magyar társadalom- nak mutatni, hogy előttük nem közönyös a sze- gény nép sorsa s az államnak illetve a kormány- nak kötelessége ott a hol valódi bajok vannak, azok orvoslására célszerű intézkedéseket létesíteni

Figyelje meg a magyar társadalom a francia miniszterelnök f. é. ápril 30-iki beszédét, melyet Lyonban a ministerek tiszteletére adott banketten mondott.

Casimir Perier miniszterelnök ugyanis így szólott.

„Reformokat nem lehet a kormány ellen ke- resztül vinni, hanem csak ennek kezdeményezése- s támogatásával. *Erkölcseinket törvényeinkkel együtt reformálni kell. Az előteleteknek el kell tűnnök. Az élet kiváltságosainak azoknak, kik felesleget élveznek, végre magasabb értelemben kell felfogniok socialis kö- telességeiket és rá kell magukat szánniok, hogy a köz- terheknek valamivel nagyobb részét vegyék magukra, hogy könnyebbítsenek azokon, a kik a kenyeret család- juk számára munkabérükből veszik meg.*

A francia miniszterelnök ezen szavaiban ben- foglaltatik azon gondolat, hogy a socialis refor- mokat csak erős kormány, becsületes társadalom- mal s demokratikus szellemben oldhatja meg.

Proclamálva van végre benne a progressiv adó elve és a szegény munkások segélyezése.

Nálunk eddig épen ellenkezőleg történt minden.

A nagybirtok volt aránylag kevésbbé meg- adóztatva; az állam terhének egy része áttolatott a községekre s a községi pótdadó sulya is arány- lag inkább a kisebb birtokosokra nyomott, a fogyasztási és italmérsi adóval a szegényebb osz- tályok megalkotása nehezített meg. A dézsma és regále váltságánál a volt földes urak érdekelt sok helyen a szükségesnél is nagyobb figyelemben részesítettek, míg egyes helyeken a dézsma köte- lezetek szinte agyon nyomattak a váltság terhével.

Szükséges tehát adóügyeinket reformálni és pedig a szegényebb osztályok javára.

A jövedelmi adót bizonyos fokozatok megállá- pításával emelni kell.

Meg kell állapítani a minimumot, mely adó- mentes.

A tőzsde-, luxus- és nőtlenégi adót be kell hozni s az indirect adókat, mely a szegény népet nyomja, leginkább kell mérsékelni.

Meg kell adóztatni a sportot. A népnek éreznie, tudnia és látania kell, hogy az állam védi és gon-

Fölvizsgálata a következőkben fejezte be:

Oly nemzetnek, amely a múltban oly rendkívül rázkódásokat állott meg és oly óriási viharokból és harcokból került ki győzelmesen, olyan nemzetnek keveset, vagy éppen semmit sem árthatnak a múlt idők rágalmi és a jelenkor ellenséges fondorlatai. A magyarság ezredéves fennállása legfényesebben bizonyítja a győzelmét, hogy ellenségei hibásan okoskodtak, másrészt pedig azt is, hogy ez az állam, amelyet ázsiai nomádok európai földön alapítottak, életrevaló és reményünk szerint nemcsak egy, hanem még több milleniumot is fog megünnepelni.

A felhangzó hosszas taps és éljenzés után Zsilinszky Mihály főispán „Széchenyi és a nemzetiségi kérdés” címen tartott előadást. Rövid bevezetés után konstatálja, hogy minden egységes nemzetet alkotó európai államban a nemzetiségi eszme az egység, a haladás és az erő kuforrását képezte, nálunk azonban, fájdalom, nem ez lett az eredmény. Nálunk a nemzeti érzelmek fejlesztésének szükségese összehittetésbe jutott a nemzetiségek divergens elemeinek különleges aspirációival.

Előadó ezután Széchenyi műveit citálva, ismerteti a legnagyobb magyar álláspontját a nemzetiségi kérdésben. Széchenyi elveire és nézeteire nagy befolyással volt Kossuth fellépése. Feltette a nemzetet a forradalomtól, melyet előre látni vélt s rettegett a tömegesen felmerült reformszemléktől, melyek olyan népszerűkké tették Kossuthot 1842. évi akadémiai beszédében fejtette ki Széchenyi utólagos aggodalmait a nemzetiségi kérdésről. „Amely nemzet élni akar, annak okvetlenül beolvadását a többséggel kell birnia — mondá akkor Széchenyi s kijelentette, hogy ha a tulbuzgó, erőszakos magyarosításnak a mélyebben gondolkodók tapintata féket nem vet, a magyar nem lesz. — de rövid idő múlva e négy betű „volt” fogja illusztrálni valaha létét.”

Az érdekes előadást a közönség élénken megéljenzte. Ezzel az ünnepélyes közlés véget ért.

Az ülés után fényes banketre gyűltek össze az akadémikusok az István-fogadóban.

UJDONSÁGOK.

— **A sárospataki főiskola gyászja.** Hogy ki volt Vay báró a sárospataki főiskolának, azt csak érezni lehet, de elmondani nem. A tanári kar épügy, mint az ifjúság szerető atyját látta benne, ki maga volt a jószág, a szeretet, a gondoskodás, az áldozatkészség.

De talán nincs is a közvetlenül sujtott családon kívül senkinek oly mélyes gyászja mint a főiskolának. Rögton a halálhír után, kitűzték a főiskolán a gyászlobogót s ezt követték a tanári lakásokon, a ref. paróchián s egyházon és számos magánépületen a gyász jelvényei.

A közigazgató tanári gyűlést hívott össze, s ott valóban a legmélyebb fájdalom hangján emlékezett meg a hazát, a protestáns egyházat, az iskolát ért nagy veszteségről s indítványára a tanári értekezlet következőket határozta: a temetés megtörténtéig naponkint meghuzatja a főiskola harangjait; az elköltözött halhatatlan érdemeit jegyzőkönyvben örökíti meg, s azt a családnak is megküldi. A tanári kar 4 héttig fog gyászt viselni. A tanári kar külön gyászjelentést ad ki s Budapest 5. A-Zolcán 7 tagú küldöttséggel képviselteti magát a temetésen. Koszort helyeznek a ravatalra a főiskola nevében. Később meghatározandó időben emlékünnepelet rendez az iskola.

— A sárospataki főiskola részéről kiadott gyászjelentés következőleg hangzik:

„A sárospataki ev. ref. főiskola tanári kara nagy veszteségének sulya alatt megrendülve, mély fájdalommal jelenti, hogy áldott emlékezteti és halhatatlan érdemű főgondnoka Nagyméltóságú vajai báró Vay Miklós ur, Ó Felségének val. belső titkos tanácsosa, a magyar szent korona öre, az országgyűlés főrendi házában elnöke stb. folyó hó 14-én, a haza és egyház oltára körül híven eltöltött életének 93-ik évében Budapesten jobb létre szenderült. Hült tetemei folyó hó 16-án helyeztetnek el az a.-zolcai családi sírboltba. Sárospatak, május 15. 1894. Áldás legyen emlékeztetésén!”

— **Sport.** A sárospataki sport-egylet által rendezett szerencsés sárospataki távgyaloglás alkalmával Szerencsen elsőnek érkezett be a lapunknak küldött sürgöny szerint Witten Aladár, másodiknak Bogyai Aladár, harmadiknak Veress Ferenc, 10—10 pernyi különbséggel.

— **Vay Miklós báró betegségéről** a következőket írják lapunknak. Pár hét előtt az agg főúr az Angol királynőben elfoglalt szállásán, hol évek óta lakott, meghült és pedig különös körülmények között. Egy hűvös tavaszeli reggelen az ablakára szállt galambokat akarta etetni, mívegből öltözetlenül föltárta az ablakot. Nemsokára rá a tüdőgyulladás jelei kezdtek mutatkozni, melyből azonban látszólag felgyógyult, a nélkül mégis, hogy egészségét teljesen visszanyerni sikerült volna. Folyvást gyengélkedett s ez okból a konvent ez idei ülésein sem vehetett részt, sőt állapota oly rosszra fordult, hogy már ekkor a katasztrófa mielőbbi bekövetkezéséről tartottak. Az egyházpolitikai javaslatok sorsa iránt folyton érdeklődött s egy nála látogatásban volt ismerősének teljes megnugyással említette a korona kedvező hangulatát (kevéssel azelőtt kereste föl Pajszy udvari tanácsos is) habár megjelölte, hogy a polgári házasság javaslata a főrendiházban első ízben el fog bukni, de hozzátette, hogy másodszor már keresztülmegy. Nem is jelenhetett meg a főrendiházi tárgyaláson. Halálos ágyánál jelen voltak gyermekei, Vay Ödön báró Gonóichól Horvátországból, Vay Béla báró borsodi főispán s a családtagok. A holttestet hétfőn este szállították az Akademia oszlopcsarnokába, hol kiterítve lesz. Gyászszólvó hirdeti a nagy halott elhunytját úgy az akademiáról, mint a főrendiházról. Vay báró utódjául a koronaári méltóságban, Tisza Kálmánt emlegetik, kit azonban a főrendiház, mely a király kandidatejére választja a koronaöröket, alighanem lefog szavazni. Ez esetben Péchy Tamásnak is vannak kilátásai.

— **Tüntetések a polgári házasság mellett.** A szavazás napján nagy tömeg gyűlt össze a Muzeum előtt s

kíváncsian várták az eredményt. Eleinte csendesen voltak, de a mikor a fogatok a főrendekkel a Muzeum elé kezdtek rogni, a tömeg mindinkább izgatottá lón, s csakhamar hatalmas *abcug* kiáltások hangzottak a polgári házasság ismertebb ellenzői ellen. A szavazás után még vehemensebbül tört ki ez a kiáltás. Legzajosabb volt a müegyetem környéke, hol valóságos séta-boterdő emelkedett a levegőbe valahányszor láthatóvá lett egy püspök, vagy a javaslat ellen szavazó mágnás. A rendőrség a dél előtti folyamán több müegyetemi hallgatót s a tudomány egyetemről is néhány polgárt letartóztatott. A továbbiakra nézve következőket írja az „Egyetértés”: A muzeum-köruton letartóztatott müegyetemi hallgatókat a VIII. kerületi kapitányságnál péteken hallgatták ki. Az ítéletet csak püncüst után hirdetik ki az ifjaknak, a kik kihallgatásuk alatt sok furcsa dolgot vallottak. Elmondták, hogy a rendőrök azokat is pincébe csukták, a kik tanuknak jelentkeztek; hogy a rendőrök vetekedtek egymással a káromkodásban, lökdösésben. A müegyetem elé rendelt rendőrfogalmazó ellen is többen vallottak. A kihallgatásokat Kolozsvári kapitány vezeti olyan modorban, amely tökéletesen reá vall. Hír szerint egy Tauszky Miksa nevű tanu kihallgatása még hátra van s ez fogja a legerősebb dolgokat vallani. Az a Bérczy nevű rendőrtiszt, a ki tegnap este tévedésből szétverte a miniszterek mellett tüntető polgárokat, úgy került a Lloyd épület elé, hogy ő volt akkor a központi inspekciós s mikor hírt vette, hogy jönnek a tüntetők, hamarosan elbujt a rendőreivel a bokrok közé, hogy a gyanutlan embereket szétverje. A főkapitánynak már többször volt kellemetlensége a miatt, hogy minden ítélőképesség nélkül szükkölködő s nem önálló működésre való emberek is tartanak inspekciót a központban. A bajba keveredett rendőrtiszt jelentésében — a Bud. Corr. szerint — állítja, hogy a fürdő-utcából zajongva jött tömeg botokat tört a rendőrökön és folyton azt kiabálta, hogy „menjünk Budára”. Ezzel szemben tény az, hogy a tüntetők nem is a fürdő-utcból, hanem a Dorotya-utcból jöttek s a liberális klubban egy képviselő sem látta a rendőröket verő embereket, hanem a kardlapozó rendőröket annál többit. A csapatban egyetlen ember sem kiáltotta ezt, hogy „menjünk Budára.” mert már az oktagonon azzal a jelszóval állottak sorokba, hogy „vonuljunk a szabadelvű párt elé”. A félhivatalos könyomatos szerint: „Hieronymi belügyminiszter értesülvén a rendőrtiszt jelentéséről, ma ártirt a főkapitánysághoz, hogy az abban előadottakra nézve, nevezetesen, hogy tényleg fel lettek-e szölvita a tüntetők az eloszlásra, mielőtt szétkergettetek, és hogy kik azok a rendőrök, a kik oldal fegyvert huztak, azonnal a legszigorubb vizsgálat ejtessék meg”. Felvilágosításul mindjárt megírhatjuk, hogy a Bérczyvel volt rendőrök mindannyian huztak oldal fegyvert, valamennyi dühöngött, egy tudósán bevették a kalapját, sétáló nőket kergettek s még a rendesnél is gorombább volt valamennyi. Ezt szavahihető szemtanuk igazolhatják minden önvédelemmel telt rendőri jelentéssel szemben.

— **Ruttkayné elutazása.** Ruttkayné urnó, Kossuth Lajos nővere pénteken este utazott el Turinba. A bucsuzáshoz számosan jelentek meg. Ruttkayné Milánóban kis pihenőt tartva utazik Turinba, hogy ottani háztartását feloszlatván, június végén végleges metelepedésre visszajöjjön. Mostani utójában a határig Ambrozovits Béla, egész Turinif ifj. Brázy Kálmán kísérik.

— **A mint az „Egyetértés” írja** az egyetemi liberális ifjúság tüntetésre készül, de nem utcai tüntetésre, hanem komoly manifesztációra. A főrendiház szavazatának körülményei sokkal komolyabbak, hogysem utcai tüntetésekkel akarják azokat kicsinyessé tenni. El volt ugyan terjedve a hír, hogy az ifjúság a virágkorzón az anti-liberális mágnások ellen akar tüntetni, de ez állir volt és csak arra szolgált, hogy többen, a kik a rendőri fedezet alatt bátran beadták szavukat a szabadelvűség ellen, most meghátrálva még a jótékonyági ünnepről is elmaradjanak. Szombaton az Abbázia kávéházban értekezlet tartott egy előkészítő-bizottság, mely megállapodott abban, hogy 15-ére ifjúsági gyűlést hi egybe, a melyre a felhívások már ki is osztottak.

— **A debreceni országos tanszerkiállítás.** A debreceni országos tanszerkiállítás rendezősége — mint értesülünk — a kiállítás védnökéül gróf Csáky Albin közoktatásügyi minisztert, elnökéül pedig Berzeviczy Albert államtitkárt küldöttségileg fogja fölkerüni.

— **Iskolásgyermekek Kossuth Lajos sirjánál** A népevelők egyesületének eszébe jött az a szép és dicséretes gondolat, hogy ki kell vezetni a kis fiukat is a nemzet ama bucsu-járó helyéhez, a hol a legnagyobb hazafinak hamvai nyugszanak. Szombaton reggel vonultak ki az elemi iskolák növendékei, tanítók és tanítónők vezetésével. Mintegy tizezer gyermek vonult, hosszú sorban a temető felé. A gyermekek mindegyike egy-egy bokrétát vitt, sőt cserépbé ültetett virágot is. A sirnál el énekelték a Kossuth-dalt s virággal hintették be a nagy halott nyugvó helyét.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

A helyzet fordulata.

Május 13.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma éjjel 10 óra 40 perckor a bécsi gyorsvonattal visszaérkezett Budapestre. A miniszterelnök arca, mikor a vonatról leszállott, csak úgy sugárzott a megelégedéstől, a mi arra enged következtetni, hogy bécsi útja nem volt eredménytelen. Ebben a felfeetésünkben megerősít bennünket értesülésünk, hogy ő felsége nagy jóindulattal hallgatta meg magyar miniszterelnökének előterjesztéseit a főrendiházban történt szavazásról és a proppoziciókat, melyeket a miniszterelnök a legközelebbi jövőre vonatkozólag tett. E proppoziciók között első helyen áll, hogy a képviselőház haladéktalanul ismét tárgyalás alá vehesse a főrendiházról visszautasított, a polgári házasságra vonatkozó törvényjavaslatot. Ő felsége felhatalmazta Wekerle Sándor miniszterelnököt arra, hogy a mai kihallgatás eredményét ismeresse meg a szabadelvű párttal. Ebből a célból a szabadelvű párt kedden értekezletet tart, melyet azonban miniszteri tanácskozáss

fog megelőzni. Az értekezlet után a miniszterelnök ismét Bécsbe utazik, jelentést tenni a királynak a helyzetről. Ő felsége csak ekkor fog véglegesen dönteni, s most már alig lehet kételkedni abban, hogy a király döntő szava el fogja oszlatni azokat a komor felhőket, melyek hetek óta belpolitikánk egét elhomályosítják. — Mint nekünk Bécsből táviratozzák, ottani politikai körökben meg vannak győződve, hogy most már kormányválságról szó sem lehet, sem arról, hogy a főrendiházi ellenzék még egyszer elvethesse a házassági jogról szóló törvényjavaslatot.

A félhivatalos Bud. Corr.-nak Bécsből táviratozzák: Wekerle miniszterelnök, kit ma ő felsége másfél órai kihallgatáson fogadott, a nap folyamán több ízben hosszabban értekezett gróf Kálnoky külügyminiszterrel. Most már biztosra vehető, hogy az a roppant izgatottság, melyet a főrendiház szavazása egész Magyarországon, sőt Magyarországon kívül is keltett, igen rövid idő múlva csillapulni fog, mivel biztos kilátás van arra, hogy a főrendiház nem fog másodsor is ellenszegülni a nemzet törvényes képviselöite világosan kifejezett akaratainak. A képviselőház az állami anyakönyvekről szóló törvényjavaslat szerdán kezdődő tárgyalásának félbeszakításával csütörtökön, május 17-én fogja tárgyalni a főrendiház üzenetét és rövid vita után lehetőleg még impozánsabb többséggel fog sorompóba lépni a kötelező polgári házasság megalkotása mellett, úgy hogy a főrendiház már május 20-án újból megkezdheti a tanácskozást a kormány javaslata felett. A helyzet ezen alkalommal mégis csak másként fog alakulni a főrendiházban, mint a hogyan a legutóbb alakult. Egyenesen nevezetes azoknak állítása, a kik most egészen kétségbeesve azt mondják, hogy a főrendiház a házszabályok értelmében a már egyszer leszavazott javaslatot ezen ülészakban nem tárgyalhatja többé. Erről komolyan szó sem lehet. Hiszen számos precedens ennek ellenkezőjét bizonyítja. A házszabályok illető intézkedése kizárólag a főrendiház kezdeményezéséből eredő indítványokra vonatkozik.

Wekerle miniszterelnök a szabadelvű pártnak kedden tartandó értekezletén fontos nyilatkozatokat fog tenni.

A delegációk egybehívása június 11-dikére van tervbe véve.

Szapáry Gyula gróf és **Ugron Gábor** a fakultatív polg. házasságra vonatkozó javaslatot akarnák a képviselőháznak betérjeszteni s erre 150 szavazatot vélnek összehuzhatni.

A horvát ellenzék programja. Az „Agrar Tagblatt” ide érkezett száma közzéteszi az egyesült horvát ellenzéki pártok közös programját, azzal a megjegyzéssel, hogy ezentul ő maga is ezt tartja magára nézve irányadónak.

I. A közjogi alapon és a nemzeti princípiumokon álló horvát egyesült ellenzék minden törvényes eszközzel arra fog törekedni, hogy a horvát népet Horvátországban, Szlavoniában és Dalmáciában, Fiumében és kerületében a Muraközben, Boszniában, Hercegovinában és Isztriában a Habsburgok monarchiájának keretén belül egy államtestbe egyesítse, és teljes erejéből segíti a slavoniai test véreket abban a törekvésökben, hogy Szlavoniát is ehez az államtesthez csatolják.

II. Az egyesült ellenzék egyuttal arra is fog törekedni, hogy a horvát királyság, mint jogállam, alkotmányosan és a szabadsággal megegyezőleg szervezett, és hogy a horvát nemzet a törvényhozói jogot képviselői által az állami élet minden ágában Horvátországra nézve a parlamenti kormányrendszer elvei szerint a koronával együtt gyakorolja.

A parlamenti kormány élén a horvát bán áll.

III. Az összbirodalom közös ügyeit, a melyek a pragmatika szankción alapulnak, Horvátország, mint Magyarországgal egyenlő jogu állam intézi el Ő Felsége többi országaival.

IV. Az egyesült ellenzék egyáltalán arra törekszik, hogy Horvátország alkotmánya és törvényes függetlensége megvalósítása és az minden törvényes garanciával, különösen szabadelvű választási joggal, egyesülési és gyülekezési szabadsággal, továbbá lelkiismereti-, szólás- és sajtószabadsággal megvédessék.

V. Eme program megvalósításával a végrehajtó-bizottság bizatik meg, a melynek jogában áll a pártion kívül álló hazafiak közreműködését is megengedni.

Pályázat tanári állomásokra.

A nyiregyházi államilag segélyezett ág. ev. főgimnáziumnál a jövő 1894/95-ik tanévre a következő tanári állások fognak pályázat utján betölteni:

1. Rajz tanári állás. A rajz tanár fizetése 900 frt, évnegyedes előleges részletekben; a szabadkézirajz tanításáért pedig, az arra önként jelentkező tanulók évi 5—5 frt tandíjat fizetnek. Az ilyen tanulók száma 60—100 között változik. A rajz tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki.

2. A német-magyar ny. tanszék helyettes tanárral fog betölteni. Fizetése 800 frt. Mindkét állásra protestáns hitvallásu oklevéles tanárok vagy tanárjelöltek pályázhatnak.

A pályázók kellő okmányokkal felszerelt kérvényeiket a nyiregyházi ág. ev. főgimn. igazgatóságához, 1894. évi június hó 30-áig nyujtsák be.

A megválasztott tanárok kötelesek 1894. szeptember 1-én állomásukat elfoglalni.

Nyiregyháza, 1894. évi április 24. kelt tanács-határozat alapján.

Leffler Sámuel,
főgimn. tanács-jegyző.

Dr. Meskó László,
felügyelő.